

UČITELJSKA ŠKOLA U ČAKOVCU OD ŠK. G. 1950./51. DO 1955./56.

TEACHER'S SCHOOL IN ČAKOVEC FROM THE SCHOOL YEAR 1950/51 TO 1955/56

Krunoslav MIKULAN

Učiteljski fakultet u Zagrebu

krunoslav.mikulan@gmail.com

Received/Primljeno: 6. 3. 2024.

Accepted/Prihvaćeno: 19. 5. 2025.

Original scientific paper/Izvorni znanstveni rad

UDK / UDC: 377.8(497.524Čakovec)"1950/1956"(091)

[366.636:377.8] (497.524Čakovec)

"1950/1956"

SAŽETAK

Članak prikazuje povijest i djelovanje Učiteljske škole u Čakovcu u razdoblju od školske godine 1950./51. do 1955./56., i to na temelju usporedbe zapisa iz tzv. Spomenice Učiteljske škole u Čakovcu (zbirke rukopisnih i strojopisnih zapisa, te fotografija i izrezaka iz novina) i članaka objavljenih u istom razdoblju u tjednicima Varaždinske vijesti i Međimurje. U navedenome razdoblju nastavljena je politička indoktrinacija učenika preko školskoga programa, kulturnih, političkih i sportskih organizacija koje su osnovane pri školi te kroz omladinske radne brigade. Novine znatno više pozornosti posvećuju rezultatima sportskih natjecanja, a radne akcije opisuju znatno detaljnije nego ranije; razvidna je i veća kritičnost novinara prema lošem stanju omladinskih organizacija čiji je rad u nekim razdobljima zamro, iako su trebale predstavljati temelj indoktrinacije u socijalističkom duhu. S druge strane, zapisi u Spomenici sve više poprimaju oblik natuknica koje nikad ne prikazuju stanje u školi u društvenom i kulturnom kontekstu.

Ključne riječi: Učiteljska škola u Čakovcu 1950. – 1956., tjednik Međimurje, tjednik Varaždinske vijesti, Spomenica Učiteljske škole u Čakovcu

Keywords: Teacher's School in Čakovec 1950-1956, Međimurje weekly, Varaždinske vijesti weekly, Memorial of the Teacher's School in Čakovec

1. UVOD

U razdoblju od 20. rujna 1879., kad je osnovana, pa sve do kraja 1. svjetskog rata, Učiteljska škola u Čakovcu bila je mađarska državna škola i službeno se nazivala »Čakovečki mađarski kraljevski državni institut za izobrazbu učitelja« (mađ. *A csáktornyai magy. kir. állami tanítóképző-intézet*). Nakon priključenja Međimurja Hrvatskoj, odnosno Kraljevini SHS, 1919. godine započinje nastava na hrvatskom jeziku i, uz prekid od 1941. do 1945. godine, škola djeluje kao središnja regionalna škola za obrazovanje budućih učitelja pučkih škola (od 1. do 4. razreda) sve do 1963. godine. Godine 1961. utemeljena je Pedagoška akademija u Čakovcu kao dvogodišnja viša škola te je ona postupno preuzela prostorije i nastavnike dotadašnje Učiteljske škole.

Važan izvor za istraživanje povijesti Učiteljske škole do 1945. godine predstavljaju tzv. izvještaji koji je škola relativno redovito objavljivala: do 1918. objavljeno je 25 izvješća (na mađarskom), od 1919. do 1941. trinaest izvješća (na hrvatskom), a od 1941. do 1945. tri izvješća (na mađarskom).¹

¹ Klára GRÁBERNÉ BŐSZE i Károly LÉCES, A magyarországi iskolai értesítők bibliográfiája 1850/51 - 1948/49. 1. kötet (Abaújszántó-Csurgó). *A magyar neveléstörténet forrásai VIII.* Budapest: Országos pedagógiai könyvtár és múzeum, 1996., str. 454-457.; Krunoslav Mikulan, *Godišnja izvješća Učiteljske škole u Čakovcu 1919. – 1940.* Zagreb-Čakovec: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019. O drugim aspektima

Tablica 1: Struktura zapisa (rukom ili pisaćim strojem) u Spomenici Učiteljske škole u Čakovcu 1945. – 1956.

Školska godina	Broj stranica	Broj natuknica
1945./46.	8 (otipkanih pisaćim strojem) (7. – 14.) te prilozi (15. – 17.)	105 (bez poglavlja)
1946./47.	4 (otipkane pisaćim strojem) (18.-21.)	113 (bez poglavlja)
1947./48.	8 stranica + naslovnica (23.-39.)	62
1948./49.	4 stranice + naslovnica (41.-49.)	49
1949./50.	5 stranica + naslovnica (51.-61.)	71
1950./51.	2 stranice + naslovnica (63.-67.)	29
1951./52.	2 stranice + naslovnica (69.-73.)	24
1952./53.	4 stranice + naslovnica (75.-83.)	54
1953./54.	4 stranice + naslovnica (85.-93.)	34
1954./55.	5 stranica + naslovnica (95. – 105.)	59
1955./56.	4 stranice + naslovnica (107. – 115.)	83

Nakon 2. svjetskog rata izvješća je zamijenila *Spomenica Državne učiteljske škole u Čakovcu*, kožom opšivena bilježnica velikoga formata u koju su se upisivali razni podaci o radu škole, donekle slično kao u nekadašnjim školskim godišnjim izvješćima.² Na ukrašenim koricama je zlatom u dva reda utisnut naslov »SPOMENICA Drž. Učiteljske škole u Čakovcu«, te dodatni zlatni ukras ispod naslova. Budući da je službeni naziv škole nakon 2. svjetskog rata glasio »Učiteljska škola u Čakovcu« (bez pridjeva »državna«), može se pretpostaviti da je bilježnica nabavljena u prijeratnom razdoblju jer je sve do 1939. službeni naziv glasio »Državna učiteljska škola u Čakovcu«. U daljem tekstu koristit ćemo skraćeni naslov: *Spomenica*.

Spomenica se sastoji od uvodnoga rukopisnog zapisa, zapisa o radu škole po školskim godinama (otipkanih pisaćim strojem ili pisanih rukom) te bilješke o numeriranju na samome kraju. Budući da smo u prethodnom članku potanko opisali sadržaj *Spomenice*,³ ovdje ćemo samo ponoviti kakva je bila struktura zapisa koji su se vodili od školske godine 1945./46. do 1955./56. (tablica 1).

U prve dvije školske godine, zapisi su sastavljeni po uzoru na spomenuta godišnja školska izvješća, ali su se sada nazivali ljetopisima. *Ljetopis Učiteljske škole i vježbaonice* za školsku godinu 1945./46. sastojao se od 8 stranica otipkanih pisaćim strojem (str. 7. – 14.), te niza isječaka iz novina i tri originalne fotografije (str. 15 – 17); drugi ljetopis, za školsku godinu 1946./47. sastojao se od četiri gusto tipkane stranice (plavom

Tablica 2: Popis spominjanja Učiteljske škole u Čakovcu u tjednicima Varaždinske vijesti i Međimurje 1945. – 1956.

Godište	Varaždinske vijesti	Međimurje
1945.	9	
1946.	7	
1947.	0	
1948.	3	
1949.	4	
1950.	2	
1951.	3	
1952.	4	-
1953.	3	-
1954.	4	16
1955.	1	12
1956. (do kraja šk. godine)	7	13

povijesnoga razvoja škole vidi više u: Stjepan OVČAR: Povijesni pregled izobrazbe učitelja u Čakovcu. U: Legac i Mikulan (ur.), *100/140 – 100 godina nastave na hrvatskom jeziku i 140 godina od osnutka Učiteljske škole u Čakovcu*, Čakovec, 2019. i Magdalena VRBANEĆ, Ideološki okvir djelovanja Učiteljske škole u Čakovcu u razdoblju Kraljevine SHS/Jugoslavije, u: V. LEGAC i K. MIKULAN (ur.): *100/140 – 100 godina nastave na hrvatskom jeziku i 140 godina postojanja Učiteljske škole u Čakovcu*, Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019.

² *Spomenica* se čuva u arhivu Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeku u Čakovcu.

³ Ovaj rad proširuje i nastavlja se na članke Učiteljska škola u Čakovcu u svjetlu *Spomenice* (knjige ljetopisa) 1945. – 1956., *Hrvatski sjever*, XIV, 53, str. 41-68 i Učiteljska škola u Čakovcu od školske godine 1945./46. do 1949./50., *Podravina* 23, 46, str. 91-113

tintom); svi sljedeći ljetopisi pisani su rukom. Prva dva ljetopisa bila su vrlo detaljna, a ostali su sadržavali isključivo kronološke zapise o radu škole, bez dotadašnjih poglavlja o organizaciji škole, broju učenika, rezultatima ispita, ili stanju nastavničkog kadra. Datumi su bili pisani crvenom, a natuknice plavom ili crnom tintom; rukopisi su se mijenjali iz godine u godinu, a autori zapisa nisu poznati.

Zapise uspoređujemo s člancima koji su objavljeni u tjedniku *Varaždinske vijesti* u razdoblju od 1. 9. 1950. do 30. 8. 1956. godine, te u tjedniku *Međimurje* u razdoblju od 1954. do 30. 8. 1956. godine. *Varaždinske vijesti* objavljivale su vijesti kako s područja Varaždina, tako i s područja Međimurja; godine 1952. u Čakovcu je utemeljen tjednik *Međimurje* te broj članaka o Učiteljskoj školi u *Varaždinskim vijestima* polako opada te se u narednom razdoblju objavljuju mahom natječaji za upis u školu. Nakon školske godine 1955./56. zapisi u *Spomenici* iz nepoznatoga razloga prestaju.

2. ŠKOLSKA GODINA 1950./1951.

Prema zapisima u *Spomenici*, početkom školske godine 1950./1951. zaključeno je da se osnuje pedagoški kabinet pod rukovodstvom Marije Horvat Šarinić, prof. pedagogije. Pedagoški kabinet sadržavao je sve knjige pedagoškog sadržaja i ina pedagoška pomagala.⁴

Drugog listopada 1950. direktor škole prenosi zaključke konferencije profesora pedagogije i direktora učiteljskih škola o produljenju školovanja na pet godina,⁵ ali ne navodi se koji su to zaključci bili. Iz zapisa kasnijih godina razvidno je da je odluka o produljenju školovanja provedena.

Prema ljetopisu, održana je samo jedna pedagoška ekskurzija, i to u Novi Marof, gdje su 30. ožujka 1951. održana četiri predavanja. Učenici su po razredima išli na redovite ekskurzije u: Zagreb, Zagrebački velesajam, Šibenik, slapovi Krke, Bled, Kamnik, Ljubljana, Zadar, Lozovac, Split, Stubičke Toplice, Trakošćan, a čitava škola išla je na izlet u Šenkovec 25. svibnja 1951. godine.⁶

Tek 26. lipnja 1951. zapisano je da su učenici IV-tih razreda u siječnju završili skraćeno školovanje (kao i prethodne školske godine) te je u lipnju s njima održano »savjetovanje« pod rukovodstvom izaslanika Ministarstva Ivana Leke.⁷

U školskoj godini 1950./51. u *Varaždinskim vijestima* objavljeno je tek nekoliko članaka povezanih s učiteljskim školama. U broju od 31. 8. 1950. kaže se da će se u predstojećoj školskoj godini kod II. ženske gimnazije u Varaždinu otvoriti čak »devet novih odjeljenja učiteljske škole, što znači, da se rađa učiteljska škola, koja će u dogledno vrijeme proraditi kao samostalna ustanova.«⁸ U broju od 19. 4. 1951. u tekstu o natjecanju omladinskih zborova u sindikalnoj dvorani »Varteksa« kaže se da »ženski zbor Učiteljske škole radi tek 2 mjeseca« te zbog toga nije u tako kratkom vremenu postići potrebnu kvalitetu.⁹ U broju od 5. 7. 1951. objavljeni su rezultati uspjeha u varaždinskim školama: najbolji uspjeh postigli su »pripravnici za učiteljsku školu i učiteljska škola skraćenog školovanja, koje rade na ženskoj gimnaziji.« 82 pripravnice imaju 99% pozitivnih ocjena, a srednja ocjena im je bila 3,35; u učiteljskoj školi skraćenog školovanja, 102 učenice postigle su srednju ocjenu 3,39; međutim, učiteljska škola redovnog školovanja postigla je rekordno slab uspjeh jer je od 137 đaka samo 69% ostvarilo pozitivne ocjene, dok čak 19 đaka pada godinu. Novinar zaključuje da je ovaj rezultat posljedica »neozbiljnosti i slabog kvaliteta đaka.«¹⁰ Tek smo u tom posljednjem broju doznali nešto više o organizaciji obrazovanja za učitelje u Varaždinu, kao i o broju upisanih đaka. Na žalost, ostaje nejasno u kojem su točno statusu bili učenici koji su se temeljem oglasa objavljenog 25. 8. 1949. javili za upis u »pripravne razrede za učiteljske škole« (v. gore u tekstu). Oni su redovitu nastavu trebali započeti nagon godinu i pol pripravnoga tečaja, dakle od drugoga polugodišta u 1951. godini, i zatim su se na jesen 1951. trebali upisati na redovitu nastavu.

⁴ *Spomenica*, str. 65

⁵ Isto.

⁶ *Spomenica*, str. 67

⁷ Isto.

⁸ *Varaždinske vijesti*, 234, 31. 8. 1950., str. 3

⁹ *Varaždinske vijesti*, 267, 19. 4. 1951., str. 3

¹⁰ *Varaždinske vijesti*, 278, 5. 7. 1951., str. 3

U ovo vrijeme još se ne spominje mogućnost ukidanja Učiteljske škole u Čakovcu, već se u broju od 31. 5. 1951. raspisuje natječaj za upis u I. razred u Čakovcu, za 90 učenika.¹¹

3. ŠKOLSKA GODINA 1951./1952.

Prema ljetopisu za šk. godinu 1951./1952. opseg aktivnosti škole i dalje se smanjuje (osim ako zapisivač namjerno ili slučajno neke događaje nije preskakao). Spominju se samo ekskurzije u Maribor, Rijeku, Opatiju i Dubrovnik, no u siječnju 1952. organizirano je na Boču skijanje za jednu skupinu učenika (od 15. siječnja do 1. veljače 1952.).¹²

Zapis od 22. prosinca 1951. donosi nam ime nastavnika Predvojničke obuke, Mirka Kosora, koji je toga dana na svečanosti u povodu Dana Jugoslavenske armije dobio nagradu,¹³ a 10. siječnja 1952. u Domu kulture održana je svečana akademija tijekom koje je radna brigada škole dobila Orden rada za postignute rezultate na izgradnji pruge Dobož-Banja Luka. Na akademiji posebno su pohvaljeni najbolji brigadiri.¹⁴ U pogledu radnih akcija zapisano je još da su za vrijeme ljetnih praznika učenici bili na radnoj akciji izgradnje hidrocentrale Novi Vinodolski, s nastavnicima Grubišićem i Klasanom.¹⁵

Upravo o radnim akcijama pisalo se u *Varaždinskim vijestima* u dva navrata. U broju od 10. 7. 1952. navodi se da će krajem mjeseca na gradnju hidrocentrale u Vinodol otputovati omladinska brigada od 150 učenika Učiteljske škole iz Čakovca,¹⁶ a nepunih mjesec dana kasnije, 7. 8. 1952., objavljeno je da je ime omladinske brigade »Mladi učitelj« te da je nedavno otišla na radilište hidrocentrale Vinodol.¹⁷ O radu omladinaca na izgradnji pruge Dobož-Banja Luka nije objavljeno ništa.

U broju od 28. 8. 1952. objavljeno je da će se Učiteljska škola u Varaždinu ukinuti. U sljedećoj školskoj godini neće se upisivati prvi razredi na gimnazijama i Učiteljskoj školi (zbog toga što te godine nije bilo tzv. male mature, o čemu ništa pobliže nije rečeno, osim što se počinje provoditi preustroj školstva te će gimnazije u budućnosti imati samo više razrede),¹⁸ a za tri godine varaždinska će se Učiteljska škola potpuno ukinuti. Đaci za prvi razred primat će se samo na »preparandiji u Čakovcu«, a Učiteljska škola u Varaždinu imat će samo druge i treće razrede.¹⁹

4. ŠKOLSKA GODINA 1952./1953.

Šturost zapisa u Spomenici nastavlja se i u sljedećoj školskoj godini (1952./1953.) – kao ni prethodnih nekoliko godina ne zapisuju se čak ni promjene u rukovodstvu škole, a kamoli stanje nastavnoga osoblja. Doznajemo tek da je Ivo Kocijan još uvijek direktor škole.²⁰

Učenici su posjetili Zagreb, Zagrebački velesajam, Rijeku, Opatiju, Postojnu, Ljubljanu i Varaždin; IVD bio je na šest-dnevnoj ekskurziji Zagreb-Karlovac (od 12. studenoga, vodstvo Julije Brun), a 12. listopada 1952. grupa učenika posjetila je Učiteljsku školu u Križevcima uz sportsko natjecanje.²¹ U siječnju 1953. grupa učenika ponovno je išla na skijanje na Boč, a od 1. do 8. ožujka 1953. učenici četvrtih razreda bili su na hospitiranju u seoskim školama u kotarevima Čakovec, Prelog i Zlatar.²² Po nadnevku vidimo da školovanje za četvrte razrede te godine nije skraćeno.

¹¹ *Varaždinske vijesti*, 273, 31. 5. 1951., str. 4

¹² *Spomenica*, str. 71, 73

¹³ *Spomenica*, str. 71

¹⁴ Isto.

¹⁵ *Spomenica*, str. 73

¹⁶ *Varaždinske vijesti*, 331, 10. 7. 1952., str. 2

¹⁷ *Varaždinske vijesti*, 335, 7. 8. 1952., str. 3

¹⁸ Gimnazije su do tada imale osam razreda, četiri niža i četiri viša, odnosno pokrivala su obrazovanje današnjih viših razreda osnovne škole i četiri razreda srednje. Te je godine počelo upisivanje đaka u pete razrede osmogodišnjih škola, te se postupno broj razreda u gimnaziji smanjivao.

¹⁹ *Varaždinske vijesti*, 338, 28. 8. 1952., str. 3

²⁰ *Spomenica*, str. 77

²¹ *Spomenica*, str. 77

²² *Spomenica*, str. 79

Tablica 3: Usporedba broja škola u Hrvatskom Zagorju i Međimurju, te Dalmaciji i NR Crnoj Gori

Škola	Hrvatsko Zagorje i Međimurje. Broj stanovnika 474.662	Dalmacija. Broj stanovnika 664.420	NR Crna Gora. Broj stanovnika 393.189
Viša pedagoška škola	-	1	1
Gimnazije	3	8	6
Učiteljske škole i škole za odgojitelje	1	5	3
Srednje stručne škole	3*	13	8
Osmogodišnje škole	20	45	43
Industrijske i niže stručne škole	3**	6	4

* Jedna škola ukinuta 1952, ** Jedna škola ukinuta 1951.

Izvor: *Varaždinske vijesti*, 377, 28. 5. 1953., str. 5

Na Učiteljskoj školi održana je 5. listopada 1952. osnivačka skupština DTO Partizan, ali nije zapisano ništa o njegovom daljnjem radu.²³ (O tome više u tjedniku *Međimurje* od 15. 11. 1954., v. niže u tekstu.)

U *Varaždinskim vijestima* je (u broju od 9. 10. 1952.) objavljen tekst potpisan samo inicijalima »I.J.« u kojem autor ističe mnogobrojne zasluge profesora glazbe Janka Slogara koji je između dva svjetska rata službovao na Učiteljskoj školi u Čakovcu. Prof. Slogar preminuo je prije četiri godine, a grob mu je bio zapušten, te se javila inicijativa Društva učitelja za kotar Varaždin da mu se podigne spomenik. Svaki član dao je prilog od 100 dinara, a upućena je zamolba svim njegovim bivšim đacima da i oni doniraju isti iznos.²⁴

Sljedeći članak, objavljen tek u broju od 28. 5. 1953., donosi opsežnu analizu školstva Hrvatskog Zagorja i Međimurja. Autor, potpisan samo inicijalima »S.F.«, daje povijesni pregled školstva na širem području Varaždina i navodi da se vodi rasprava o razvoju školstva u FNRJ te da je оформljena posebna komisija za reformu škola općeg obrazovanja na čelu s dr. Milošem Žankom. Koristeći službene izvore (*Godišnjak Ministarstva prosvjete NR Hrvatske za g. 1949-50*, te publikaciju Savjeta za nauku i kulturu FNR Jugoslavije, *Školstvo u FNR Jugoslaviji 1945. – 1951.*) autor objavljuje tablicu broja škola u Hrvatskom Zagorju i Međimurju, Dalmaciji, i NR Crnoj Gori iz koje se vidi neujednačenost razvoja školstva (tablica 3).

Vidimo da je Crna Gora imala tri učiteljske škole, iako je imala manje stanovnika od Hrvatskoga Zagorja i Međimurja, dok je Dalmacija, s nešto više stanovnika, imala pet učiteljskih škola. I u pogledu ostalih vrsta škola Dalmacija i Crna Gora stajale su znatno bolje.

Autor predlaže (između ostaloga) da se Učiteljska škola iz Čakovca premjesti u Varaždin, jer su tamo bolji uvjeti za rad i lokaciju škole. Međutim, »preseljenje Učiteljske škole ne će biti toliko aktualno ako se bude usvojio prijedlog koji reformira način uzdizanja školskog kadra. Predviđa se postepeno ukidanje sadašnjih učiteljskih škola i formiranje učiteljskih akademija sa trogodišnjim trajanjem«, što je prvi puta da se ova ideja spominje u novinama.²⁵ »U akademiju moći će se upisati samo gimnazijalci sa položenom velikom maturom. Oni bi dobili stručnu izobrazbu za nastavu u nižim i višim razredima osmogodišnjih škola. Prijedlog predviđa da se u NR Hrvatskoj otvore samo 4 akademije i to u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku. Mislim da Hrvatskoj Zagorje i Međimurje sa svojih pola milijuna stanovnika treba da dobije učiteljsku akademiju sa sjedištem u Varaždinu i da se taj zahtjev može lako i temeljito zastupati i argumentirati.«²⁶

Međutim, već u broju od 9. 7. 1953. govori se o pripajanju dva varaždinska učiteljska razreda čakovčkoj Učiteljskoj školi: »To je bila krnja učiteljska škola koja kao takva nije u Varaždinu imala uvjeta za opstanak. Tim više, što je u neposrednoj blizini, u Čakovcu, Učiteljska škola koja u ovoj školskoj

²³ *Spomenica*, str. 77

²⁴ *Varaždinske vijesti*, 344, 9. 10. 1952., str. 3

²⁵ Učiteljske akademije kao ustanove višeg obrazovanja počele su se otvarati tek 1961. godine.

²⁶ *Varaždinske vijesti*, 377, 28. 5. 1953., str. 5

godini neće imati I. razred jer nema malih maturanata. Zbog tih razloga došlo se do zaključka, da se ti razredi pripoje Učiteljskoj školi u Čakovcu. Nije tu bila tendencija ukinuti jednu školu u Varaždinu, već ispraviti jednu pogrešku.²⁷ Ista vijest otprilike je ponovljena u broju od 27. 8. 1953.²⁸ Rasprave o reorganizaciji učiteljskih škola trajat će punih sedam godina, i tek godine 1960. bit će donijeta konačna odluka o osnivanju pedagoških akademija.

5. ŠKOLSKA GODINA 1953./1954.

Ljetopis za školsku godinu 1953./1954. pisan je drugačijim rukopisom i stilom jer je suhoparno nabranje po datumima zamijenilo opisivanje događaja u vidu sastavka, ali i dalje bez naročitih detalja. Doznajemo da su učiteljski razredi koji su bili osnovani pri varaždinskoj gimnaziji preseljeni iz Varaždina u Čakovec te je njihov ukupni broj u Čakovcu sada bio 16.²⁹ Profesor pedagogije Ivan Valentaković preuzeo je upravu Učiteljske škole, a Marija Šarinić-Horvat bila mu je zamjenica. Kako bi se oslobodio prostor za povećani broj razreda, đački dom »Martina Pušteka« spojen je s đačkim domom Ekonomskog tehnikuma (današnja Ekonomska i trgovačka škola) te je nastavio djelovati u sklopu tehnikuma.³⁰

Posebno je podvučeno da je 5. listopada 1953. Čakovec posjetio drug Tito koji je na putu u lovište prošao pored Učiteljske škole, a omladina »ga je oduševljenim klicanjem pozdravila«.³¹

U listopadu su formirane 22 naučne grupe kao novi način rada (grupe u *Spomenici* nisu nabrojene, ali ih nalazimo u tjedniku *Međimurje* od 15. 10. 1954., v. niže u tekstu), a nabavljena su nova nastavna sredstva – mikročitač, dijaskop i razglasna stanica.³² 19. listopada otvorena je Đačka čitaonica.³³

17. veljače 1954. dotadašnji Pedagoški aktiv prerastao je u Pedagoški centar kao stalna posebna ustanova; za predsjednika centra postavljen je Julije Brun, a članovi su bili Ivan Valentaković, Marija Šarinić-Horvat, Josip Ranogajec, Štefica Benček, Franjo Klasan, Marko Grubišić, Rujana Štriga, Marija Palčak i Željko Cigula, odnosno nastavnici koji su »svojim zalaganjem doprinijeli preobražaju rada na našim školama«.³⁴ Kao glavni zadatak centra te školske godine navedeno je provođenje u život novog nastavnog programa za narodne (osnovne) škole. Članovi centra obilazili su škole i davali upute nastavnicima za rad.³⁵

U ožujku 1954. održan je kurs ručnog rada za učitelje, na kojem je predavao Markovac, stručnjak za ručni rad iz Zagreba.³⁶

Ljetopisi su pomno bilježili posjete predavanjima i izložbama te prikazivanje filmova za đake, a u šk. g. 1953./54. popisane su predstave koje je Učiteljska škola priredila za građanstvo:³⁷

- 11. svibnja – književna večer u Narodnom sveučilištu
- 12. svibnja – akademija prigodom proslave 10. godišnjice UDB-e
- 24. svibnja – koncert u čast rođendana maršala Tita
- 31. svibnja – igrokaz »Čarobni svijet«
- 7. lipnja – večer Shakespearea i Molierea.

Ekskurzije su koncentrirane u svibanj i lipanj 1954. te su treći i četvrti razredi posjetili Plitvička jezera, Zadar, Split, Vojvodinu, Beograd, Đerdap, Timočku krajinu, Niš i Sisak.³⁸ Čini se da su svi uče-

²⁷ *Varaždinske vijesti*, 383, 9. 7. 1953., str. 3

²⁸ *Varaždinske vijesti*, 390, 27. 8. 1953., str. 3

²⁹ *Spomenica*, str. 87

³⁰ Isto.

³¹ Isto.

³² *Spomenica*, str. 87, 89

³³ *Spomenica*, str. 89

³⁴ Isto.

³⁵ *Spomenica*, str. 89, 91

³⁶ *Spomenica*, str. 91

³⁷ *Spomenica*, str. 93

³⁸ *Spomenica*, str. 93

nici i nastavnici 4. listopada 1953. putovali u Bjelovar na proslavu desete godišnjice osnutka Zagrebačkog korpusa.³⁹

Prva vijest u ovoj školskoj godini o Učiteljskoj školi u Čakovcu u *Varaždinskim vijestima* objavljena je tek 6. 5. 1954., pod dramatičnim naslovom »Ukida se preparandija u Čakovcu«: »Učiteljska škola u Čakovcu prošle je jeseni prestala s upisom đaka. Prestankom upisa kroz nekoliko godina prestat će radom Učiteljska škola, a namjesto nje Čakovec će dobiti gimnaziju, koja će se smjestiti u zgradi sadašnje škole. Ove će se jeseni otvoriti peti razred gimnazije, te će se tako svake godine otvarati nov slijedeći razred.«⁴⁰ Ovu je vijest (ali bez dramatičnih tonova) donio i tjednik *Međimurje* u broju od 1. 5. 1954.⁴¹ Od te godine pa sve do današnjih dana, svakih nekoliko godina najavljuje se ukidanje Učiteljske škole, odnosno njenih slijednica; do ukidanja nije došlo, no u dva navrata pripojena je drugim ustanovama u Zagrebu.⁴²

Tjednik *Međimurje* u broju od 15. 4. 1954. objavljuje opsežan članak pod naslovom »75-godišnjica Učiteljske škole u Čakovcu«; uglavnom se daje povijesni razvoj ustanove, s naročitim fokusom na otpor mađarizaciji i Narodno-oslobodilačku borbu, no naglašava se i da predstoji reorganizacija učiteljskih škola u učiteljske akademije zbog sve većih potreba za bolje obrazovanim nastavnim kadrom (zbog novouvedenoga sustava osmogodišnjih osnovnih škola); nepotpisani novinar navodi da je predviđeno da se učiteljske akademije otvore u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu.⁴³

U broju od 1. 7. 1954., u članku »Kuda ćemo s djecom poslije Osmogodišnje škole?«, ponavlja se da će se učiteljske škole pretvoriti u učiteljske akademije, ali još uvijek se ne zna hoće li biti upisa u prvi razred Učiteljske škole u Čakovcu.⁴⁴ Pitanje je riješeno nekoliko tjedana kasnije, jer se u članku pod naslovom »Gimnazija u Čakovcu« govori o tome da će nakon osnivanja učiteljskih akademija Učiteljska škola u Čakovcu prestat s radom te je Savjet za prosvjetu gradske općine Čakovec iznio zahtjev da se otvori (viša) gimnazija u Čakovcu koja bi se smjestila u zgradu Učiteljske škole, od koje bi preuzela namještaj, nastavna sredstva i nastavno osoblje. Međutim, Republički savjet za prosvjetu donio je odluku da se ponovno izvrši upis u prvi razred Učiteljske škole, zbog čega je odbijen zahtjev za otvaranjem petoga razreda gimnazije, a pitanje reorganizacije učiteljskih škola trebalo se riješiti u roku od godine dana.⁴⁵

Ostali članci iz *Varaždinskih vijesti* i *Međimurja* uglavnom su se odnosili na sport i kulturu. U srednjoškolskom atletskom prvenstvu Varaždina i okolice pobijedila je muška ekipa Učiteljske škole u Čakovcu s 213,5 bodova, dok je ženska ekipa bila druga (prva je bila ekipa II. ženske gimnazije u Varaždinu).⁴⁶ *Međimurje* ovaj događaj uopće ne spominje, već donosi vijest o atletskom prvenstvu srednjih škola u Zagrebu, na kojem je ženska ekipa postigla četvrto mjesto.⁴⁷

U *Varaždinskim vijestima* od 27. 5. 1954. objavljena su dva članka o koncertima: jedan potpisuje »M.Z.« (moguće je da se radilo o varaždinskom profesor Marijanu Zuberu) i govori o koncertu Uči-

³⁹ *Spomenica*, str. 87

⁴⁰ *Varaždinske vijesti*, 426, 6. 5. 1954., str. 2

⁴¹ *Međimurje*, 47, 1. 5. 1954., str. 3

⁴² Planovi o ukidanju škole povremeno se spominju još od prije 2. svj. rata. U članku povodom dvadesete godišnjice Državne učiteljske škole u Čakovcu koji je u *Izvještaju* za šk. g. 1938./39. objavio profesor Franjo Jelačić, navodi se da je u 1933. i 1934. godini postojala opasnost da se škola ukine, ali se ne navodi zbog čega (*Izvještaj*, 1939, 5). Prof. Jelačić također donekle nejasno govori o nastojanjima da se sačuva škola (isto): »Kad je godine 1933 i 1934 postojala opasnost da se škola ukine, isticalo se sa svih strana da je postojanje i rad ove škole od neobično velike važnosti za nacionalni i prosvjetni napredak Međimurja. Škola je uvijek nastojala da svoje učenike, buduće narodne učitelje, uputi da pravilno shvate stvarno stanje svoga naroda, naročito u ovome kraju, a cijeneći visoko vjeru u idealizam, ona ih je stalno upućivala na sitan, realan rad u našem selu kojemu je taj rad toliko potreban. U tom su nastojanju i škola i njeni učenici uvijek nailazili na potpuno shvaćanje i potporu široke javnosti.«

⁴³ *Međimurje*, 45, 1. 4. 1954., str. 2-3

⁴⁴ *Međimurje*, 51, 1. 7. 1954., str. 2

⁴⁵ *Međimurje*, 54, 15. 8. 1954., str. 2. Peti razred tadašnje gimnazije odgovara prvom razredu današnje gimnazije.

⁴⁶ *Varaždinske vijesti*, 427, 13. 5. 1954., str. 3

⁴⁷ *Međimurje*, 49, 1. 6. 1954., str. 2

teljske škole u čast rođendana druga Tita u Čakovcu: »Sve, - od onih najmanjih pionirčića koji moraju stajati na stolčiću da mogu dohvatiti vrat berde, ili onih, kojima tambura strši iznad njih kao munjovod, pa sve do solista na klaviru, harmonici, pjevanju zboru, dirigenti ženskog i mješovitog zbora, - sve je dobro i solidno postavljeno. Istina, manjka još kvaliteta, koja je od velike važnosti baš u učiteljskoj školi iz čisto pedagoških razloga, no na ovim temeljima koji su postavljeni ona će bezuslovno uslijediti. Radujemo se ovome što smo vidjeli pa svima iskreno čestitamo!«. U istome broju autor potpisan s »P.S.« piše o tome kako je na poziv Pedagoškog centra pionirski zbor Muzičke škole iz Varaždina održao vokalni koncert pod rukovodstvom dirigenta profesora Marijana Zuberu; koncert je bio namijenjen učenicima Učiteljske škole u Čakovcu sa svrhom nadopune teoretsko-praktične nastave muzičkog odgoja. Novinar ističe da je »program po svom karakteru bio ... pedagoško-informativan i od velike koristi za učenike Učiteljske škole« te navodi da su izvedene »pjesme od starih majstora 16. i 17. stoljeća do pjesama posvećenima drugu Titu.«⁴⁸ O koncertu u čast druga Tita piše i *Međimurje*, s time da navodi da su sudjelovali mješoviti pjevački zbor, tamburaški zbor, pionirski pjevački i tamburaški zbor, te klaviristi i harmonikaši Učiteljske škole,⁴⁹ ali ne spominje se dolazak pionirskoga zbora Muzičke škole iz Varaždina.

U *Međimurju* je nadalje objavljen niz članaka o događajima o kojima *Varaždinske vijesti* ne pišu. Peklenicu su posjetili veterinari i profesori Učiteljske škole u Čakovcu koji su u selu održali predavanje i prikazali film »Transfuzija krvi«;⁵⁰ na Učiteljskoj školi održan je vatrogasni tečaj pod rukovodstvom Rudolfa Krokepa, koji je polazilo 40 učenika i učenica;⁵¹ grupa za nastavni jezik održala je »Večer kajkavske poezije« uz pratnju tamburaškog zbora i klavira u prostorijama Narodnog sveučilišta;⁵² jedanaestoga lipnja dramska je grupa pod vodstvom Dragutina Grünwalda održala dramsku večer prikazujući drame Shakespearea, Molièrea i Nušića;⁵³ 5. lipnja otvoreno je novo školsko sportsko igralište;⁵⁴ a 13. lipnja održan je veliki slet kotarskog društva Partizan, na kojem su sudjelovali i vježbači predvojničke obuke Učiteljske škole;⁵⁵ 27. lipnja održana je završna školska svečanost, no pripremljene izložbe s radovima učenika bile su »slabo posjećene« te nepotpisani novinar poziva roditelje đaka i ostalo građanstvo da »s većim interesom... prate rad svojih škola«, a naročito bi se trebali interesirati »za radove svoje djece«.⁵⁶

Ljetne vijesti objavljene u *Međimurju* odnosile su se na radne akcije: 6. srpnja na izgradnju hidrocentrale »Tesla« u Vinodolu otputovala je omladinska radna brigada Učiteljske škole, ukupno 90 omladinaca; kako ih se prijavilo 220, kod »redukcije« je bilo »mnogo buke, jer su na rad htjeli otputovati svi prijavljeni, ali je broj učenika u brigadi bio ovajput ograničen«;⁵⁷ u sljedećem broju objavljena je opširnija reportaža o brigadi te doznajemo da omladinci rade u kamenolomu, da dnevnu normu ispunjavaju sa 156%, da su brigadiri organizirali već tri priredbe i da se spremaju za svečanu proslavu Dana ustanka (27. 7.), te da je pjevački zbor jedan od najboljih na radilištu. Novinar potpisan s »Rade« intervjuirao je neimenovanu omladinku koja je o brigadirskom životu izjavila sve najbolje: »Kako vidite, veselo je i lijepo nam je. Svi smo zadovoljni, makar su nam ruke pune žuljeva, ali brana hidrocentrale iz dana u dan raste. To je ono što nam daje nove snage za nove pobjede.«⁵⁸

U broju od 15. lipnja 1954. objavljeno je jedno kritički intonirano pismo naslovljeno »Kome zvono zvoni?«. Student Vladimir Pletenac⁵⁹ oštro se osvrće na predavanje učenika Učiteljske škole Josipa

⁴⁸ *Varaždinske vijesti*, 429, 27. 5. 1954., str. 4

⁴⁹ *Međimurje*, 49, 1. 6. 1954., str. 3

⁵⁰ *Međimurje*, 44, 15. 3. 1954., str. 3

⁵¹ *Međimurje*, 48, 15. 5. 1954., str. 3

⁵² Isto.

⁵³ *Međimurje*, 50, 15. 6. 1954., str. 4

⁵⁴ Isto., str. 3

⁵⁵ Isto.

⁵⁶ *Međimurje*, 51, 1. 7. 1954., 3

⁵⁷ *Međimurje*, 52, 15. 7. 1954., 3

⁵⁸ *Međimurje*, 53, 27. 7. 1954., str. 3

⁵⁹ Kasnije profesor na Filozofskom fakultetu.

Habulina o Ernestu Hemingwayu koje je održano u Narodnom sveučilištu 8. 5. 1954. Autor navodi da je predavanje bilo »mrtvo« i »konfuzno« te da nazočni »nisu čuli (naučili) ništa, ili gotovo ništa«. ⁶⁰ Ovakva kritička pisma rijetko su se kada pojavljivala u tisku.

6. ŠKOLSKA GODINA 1954./1955.

Na početku ljetopisa za školsku godinu 1954./1955., 1. rujna, kao direktorica škole navodi se Marija Šarinić-Horvat. ⁶¹

18. – 20. studenoga 1954. održani su prvi seminari Pedagoškog centra (osnovanoga prethodne godine) za nastavnike kotara Čakovec s temama »obrađa gradiva u matematici« i »upoznavanje prirode i društva«. ⁶² 21. veljače 1955. članovi Pedagoškog centra pregledali su obvezatnu školu u Vidovcu, 28. ožujka škole u Lepoglavi, 3. travnja školu u Višnjici, ⁶³ a od 25. svibnja do 4. lipnja članovi Pedagoškog centra su »pomogli u inspekciji« škola u Kotoribi, Prelogu, Štrigovi, Ivancu (Ivanovcu?), Novom Selu Rok i Pribislavcu. ⁶⁴

Tjednik *Međimurje* gore navedene aktivnosti uopće ne navodi, već u broju od 15. 11. 1954. donosi vijest da je održan plenarni sastanak učitelja kotara Čakovec. Upravni odbor Udruženja učitelja, uz pomoć Pedagoškog centra, organizirao je »praktična predavanja na vježbaonici Učiteljske škole u svim razredima, i u školi u Pustakovcu u VII. razredu«. Na istom je sastanku utvrđen prijedlog Republičkom savjetu i Zemaljskom odboru udruženja učitelja da se organizira jedinstvena osmogodišnja škola (tada su još postojale šestogodišnje i dva tipa osmogodišnjih škola). ⁶⁵

Po prvi puta se u ljetopisima u *Spomenici* spominje Omladinsko sveučilište koje je organiziralo razna predavanja. Predavanje održano 25. studenoga bilo je »O letećim tanjurima«, 8. prosinca je bilo o Egiptu, 29. prosinca »Put druga Tita u Indiju i Burmu«, ⁶⁶ te 22. travnja 1955. o Lenjinu. ⁶⁷ Omladinsko sveučilište se po prvi puta spominje u tjedniku *Međimurje* od 15. 10. 1954.; navodi se da je osnovano prethodne godine, sa zadaćom da drži predavanja u školi, poduzećima i u selima, ⁶⁸ a u broju od 1. 2. 1955. navode se uglavnom iste aktivnosti i predavanja kao i u *Spomenici*, s time da se dodaje predavanje pod naslovom »Strašne sile prirode«. ⁶⁹

Prema *Spomenici*, od 15. do 19. ožujka održan je tečaj za 87 učitelja kotara Varaždin i Čakovec koji su se prijavili »za definitivu« (stalno zaposlenje). Na tečaju se predavalo gradivo pedagoške skupine predmeta, hrvatskog ili srpskog jezika te državnog i društvenog uređenja. ⁷⁰ Od 16. travnja do 6. svibnja održani su stručni ispiti za navedene učitelje. ⁷¹ Po svemu sudeći, ovo je bio začetak tzv. pedagoško-psihološkog obrazovanja koje i dan-danas provodi Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu.

Rijetko se kada navode konkretne teme školskih sjednica i sastanaka. Iz zapisa od 12. travnja doznajemo ipak da je održana sjednica školskog savjeta na kojoj se raspravljalo o slučaju učenika III.a razreda, Tišlerić Branka, koji je počinio krađu u jednoj od osmogodišnjih škola u Varaždinu. ⁷² Dana 18. travnja ponovno o se raspravljalo o njemu, ⁷³ ali kao i obično nikakvi zaključci nisu zapisani.

⁶⁰ *Međimurje*, 50, 15. 6. 1954., str. 3

⁶¹ *Spomenica*, str. 97

⁶² Isto.

⁶³ *Spomenica*, str. 101

⁶⁴ *Spomenica*, str. 105

⁶⁵ *Međimurje*, 60, 15. 11. 1954., str. 2

⁶⁶ *Spomenica*, str. 99

⁶⁷ *Spomenica*, str. 103

⁶⁸ *Međimurje*, 58, 15. 10. 1954., str. 3

⁶⁹ *Međimurje*, 65, 1. 2. 1955., str. 3

⁷⁰ *Spomenica*, str. 101

⁷¹ *Spomenica*, str. 103

⁷² *Spomenica*, str. 101

⁷³ *Spomenica*, str. 103

Nakon duljeg vremena zapisano je koliko je kandidata pristupilo diplomskom učiteljskom ispitu na karaju školske godine: u razdoblju od 6. do 27. lipnja održani su diplomski učiteljski ispiti za 230 kandidata.⁷⁴ Ovaj veliki broj kandidata bio je posljedica prelaska učiteljskih razreda s Gimnazije u Varaždinu na Učiteljsku školu u Čakovcu prethodne godine.

Međimurje u broju od 1. rujna 1954. donosi vijest da je završen upis u Učiteljsku školu te da će škola sada imati sedam maturalnih razreda s oko 240 maturanata.⁷⁵ Slijedi niz vijesti o kulturnim, društvenim i sportskim aktivnostima, dok se o predviđenoj reorganizaciji učiteljskih škola ne govori ništa (spominje se usput tek u idućoj školskoj godini).

U broju od 15. 10. 1954. navodi se da su na Učiteljskoj školi organizirane »naučne i kulturno-umjetničke grupe«: dramska, folklorna, recitatorska, knjižničarska, tamburaška, grupa zborovođa, te pjevački zbor.⁷⁶ U istom broju objavljena je vijest da se u školi osniva mandolinski zbor pod ravnanjem profesora Jadrašića.⁷⁷ U broju od 1. 11. objavljen je članak o zrakoplovnom modelarstvu u Čakovcu (autor je bio Dominić Stjepan) te iz njega doznajemo da je prethodne godine osposobljeno nekoliko novih modelara, omladinaca Učiteljske škole, ali oni su većinom nakon mature napustili Čakovec. Novinar naglašava da je djelovanje u pogledu promicanja modelarstva slabo jer je fokus bio na starijim omladincima, umjesto na pionirima.⁷⁸ O modelarstvu se ponovno piše u broju od 15. 5. 1955. (autor članka bio je isti) i ističe se nedovoljan broj stručnog kadra, nedostatak i skupoća materijala te naročito neprihvatanje modelarstva na selu gdje ljudi na to gledaju kao na »igrariju« i komentiraju »Kaj se bu učitel igral s decom«. Autor se zalaže za što veće promicanje modelarstva i zaključuje da ako organizacija modelarstva uspije u jednom selu, da će to potaknuti susjedna sela na natjecanje jer »neće dozvoliti da neko selo ima ono što oni nemaju.«⁷⁹

Opsežniji članak pod naslovom Kulturno-prosvjetni rad u Učiteljskoj školi Čakovec, koji potpisuje novinar »S.V.«, daje potpuniju sliku o organizaciji slobodnih aktivnosti, a objavljen je 1. 2. 1955.: kulturno-prosvjetni rad organiziran je u okviru Omladinskog kulturno-umjetničkog društva »Martin Puštek« (osnovanog 1948. godine), a uz gore navedene grupe navode se još kazalište lutaka i kazalište komedija kao novoosnovane sekcije.⁸⁰ Dramska sekcija uvježbala je komad »Sotona u ambulanti« i planira uvježbati komad »Veliko putovanje«; ne navode se autori, te da se kod ovog potonjeg komada radi o temi iz NOB-a. Kazalište lutaka do sada je uvježbalo komad »Priča o djedu Mrazu«, kazalište komedija pripremiло je »vedro večer«, recitatorska sekcija planirala je organizirati večer dječje poezije, folklorna sekcija uvježbala je mnoga narodna kola, tamburaška sekcija uvježbala je niz narodnih pjesama, pjevački zborovi škole održali su niz priredbi u Čakovcu i Međimurju, grupa zborovođa obradila je život i djela Lisinskog, Beethovena, Bacha i drugih glazbenika, a knjižničarska grupa pripremala je omladince za rad u knjižnicama i čitaonicama u seoskim školama.⁸¹

U istome broju objavljeno je da su učenici tijekom maturalnih ekskurzija obišli više mjesta na Jadranu, te u Bosni i Hercegovini, Sloveniji, Srbiji i Crnoj Gori, te da je upravo započela maturalna praksa učenika petih (završnih) razreda u selima u trajanju od tjedan dana. Učenici su tijekom prakse trebali obraditi niz nastavnih jedinica te s djecom pripremiti razne kulturno-prosvjetne programe.⁸²

Također u istome broju objavljeno je da je 15. 10. održana 10. školska konferencija Narodne omladine Učiteljske škole, na kojoj je prisustvovalo 500 omladinaca. Nije objavljeno koje su bile teme, osim da je podnjet referat o dosadašnjem radu Narodne omladine, o njenim uspjesima i nedostacima, te da je izabrano novo rukovodstvo.⁸³ Dana 15. 1. 1955. održan je plenarni sastanak Narodne omladine Uči-

⁷⁴ *Spomenica*, str. 105

⁷⁵ *Međimurje*, 55, 1. 9. 1954., str. 3

⁷⁶ *Međimurje*, 58, 15. 10. 1954., str. 3

⁷⁷ Isto.

⁷⁸ *Međimurje*, 59, 1. 11. 1954., str. 2

⁷⁹ *Međimurje*, 72, 15. 5. 1955., str. 3

⁸⁰ Sada se iz nepoznatog razloga umjesto riječi »grupa« koristi riječ »sekcija«.

⁸¹ *Međimurje*, 65, 1. 2. 1955., str. 3

⁸² *Međimurje*, 59, 1. 11. 1954., str. 5.

⁸³ Isto.

teljske škole; predsjednik Školskog komiteta NO, Pahić, održao je predavanje »Značenje Titovog posjeta Indiji i Burmi«, direktorica škole govorila je o uspjesima i nedostacima rada u prvom polugodištu, konstatirano je da OKUD »Martin Puštek« dobro radi, no da se DTO »Partizan« »nalazi pred rasulom« – kao krivci označeni su uprava društva i Školski komitet NO koji se nije posvetio tome problemu (v. detaljnije niže u tekstu).⁸⁴ Nikakvi zaključci ili smjernice za daljnji rad nisu navedeni. Već u sljedećim broju objavljen je članak o godišnjoj konferenciji NO Čakovca, u kojem se ističe »dobar rad organizacija Učiteljske škole ... i uspjeh radne brigade »Mladi učitelj« na Novom Vinodolu.«⁸⁵

U pogledu sporta, dana 29. 10. 1954. održana je godišnja skupština Društva za tjelesni odgoj Partizan koje je osnovano 5. 10. 1952.⁸⁶ Skupštini je nazočilo samo 50 članova, što je bio vrlo malen broj u odnosu na dotadašnji broj od 120 članova. Predsjednik društva, Josip Pokec, podnio je izvještaj iz kojeg se vidjelo da društvo nije postiglo predviđene rezultate. Neimenovani novinar ističe da su razlozi velikim dijelom objektivni te navodi neispravnost dvorane za vježbanje i nepostojanje prikladnog sportskog igrališta. Ipak, društvo je organiziralo dva nastupa (u Strahonincu i Vratišincu), sudjelovalo je na republičkom sletu u Zagrebu, sudjelovala u sportskim igrama s raznim školama. Međutim, nedavno je izgrađeno novo sportsko igralište koje se sastojalo iz terena za mali rukomet i odbojku, uređena je atletska staza, mjesto za bacanje i mjesto za skokove. Izabrano je novo rukovodstvo (ne navode se imena) i novom odboru skrenuta je pozornost »da povede više računa o masovnosti društva.«⁸⁷ U istom je broju objavljena vijest o uspjehu fiskulturne ekipe Učiteljske škole u Zagrebu i Varaždinu, ali nije jasno je li gore navedeno društvo Partizan na bilo koji način bilo povezano s objavljenim uspjesima ili uključeno u organizaciju. U susretu s Učiteljskom školom u Zagrebu, čakovečki su učenici u uzvratnom susretu pobijedili u malom rukometu s 19:9 i u odbojci s 3:2, dok su u šahu izgubili sa 6:1; učenice su u odbojci pobijedile s 2:0, a u rukometu izgubile s 13:2. Navodi se da su postignuti i uspjesi u susretima s varaždinskom gimnazijom i Srednjoškolskim đачkim domom, ali se ništa pobliže ne objašnjava.⁸⁸

Djelovanje DTO »Partizan« ponovno je bilo temom u broju od 1. 3. 1955. Doznajemo da se od prošlogodišnje skupštine Upravni odbor nije ni jednom sastao, da društvo nije izvršilo ni jedan zadatak koji si je na skupštini postavilo, te da društvo, zapravo, ni ne postoji. Novinar se pita kako je to moguće, s obzirom na to da škola ima preko 500 đaka, proziva omladinsku organizaciju i Školski komitet te zahtijeva da se društvo ili pokrene, ili likvidira.⁸⁹

U broju od 1. 4. 1955., poprilično kasno, objavljeni su rezultati svih čakovečkih škola u I. polugodištu. Učiteljska škola imala je 534 učenika koji su bili ocijenjeni srednjom ocjenom 2, 96, a negativno je bilo ocijenjeno 30,34% učenika (ovo su bili najbolji rezultati među srednjim školama). Rezultati su ocijenjeni nedovoljno dobrim, a kao razlog navedeno je da nastavnici isti predmet predaju u pet ili šest razreda, s oko 300 učenika, što otežava pravilno ocjenjivanje. Najteža situacija s nastavnim kadrom bila je na Učiteljskoj te Zanatskoj školi.⁹⁰

Vijest objavljena u *Međimurju* od 1. 7. 1955. govorila je o preustroju Vježbaonice Učiteljske škole u II. osmogodišnju osnovnu školu. U sklop nove škole ulazi svih devet odjeljenja Vježbaonice te za narednu godinu predviđenih šest odjeljenja viših razreda. Problema s prostorom neće biti jer Učiteljsku školu završava čak sedam odjeljenja, a u I. razred upisuje se samo jedno odjeljenje.⁹¹

Posljednja vijest u tekućoj školskoj godini objavljena je 15. 8. 1955. godine i govorila je o prikupljanju dobrovoljnih priloga za izgradnju dječjeg odjela bolnice. Nabrajaju se iznosi koji su do tada prikupljeni i ističe se da su službenici Učiteljske škole položili preko 18.000 dinara.⁹²

⁸⁴ *Međimurje*, 65, 1. 2. 1955., str. 4

⁸⁵ *Međimurje*, 66, 15. 2. 1955., str. 1

⁸⁶ *Spomenica*, 77

⁸⁷ *Međimurje*, 60, 15. 11. 1954. str. 4

⁸⁸ Isto.

⁸⁹ *Međimurje*, 67, 1. 3. 1955., str. 3

⁹⁰ *Međimurje*, 69, 1. 4. 1955., str. 2

⁹¹ *Međimurje*, 75, 1. 7. 1955., str. 4

⁹² *Međimurje*, 78, 15. 8. 1955., str. 2

U školskoj godini 1954./55. *Varaždinske vijesti* nisu objavile ni jedan članak o djelovanju Učiteljske škole u Čakovcu. Razlog bi mogao biti taj što je u lipnju 1952. godine počeo izlaziti tjednik *Međimurje* koji je naročito od 1954. godine počeo objavljivati sve više vijesti o Učiteljskoj školi. Sljedeće školske godine ponovno se objavljuje više vijesti o čakovečkoj školi, no većinom ako su ne neki način bile povezane s Varaždinom.

7. ŠKOLSKA GODINA 1955./1956.

Posljednji ljetopis Spomenice, Ljetopis za školsku godinu 1955./1956., pisan je plavom tintom (datumima crvenom) na četiri stranice, novim i teže čitljivim rukopisom.

Nakon višegodišnjega prekida, ljetopis donosi popis stalno i honorarno zaposlenih nastavnika te predmeta koje su predavali. Direktorica je i dalje bila Marija Šarinić-Horvat, stalno je bilo zaposlenih 14 nastavnika, četvero je predavalo honorarno, a jedan nastavnik je naveden uz opasku »samo mjesec dana«.⁹³

Tablica 4: Popis nastavnika Učiteljske škole u Čakovcu 1955. – 1956.:⁹⁴

Prezime	Ime	Predmeti koje predaje ili položaj
Benček	Štefica	pedagoška grupa predmeta
Brun ⁹⁵	Julije	metodika i matematika
Cigula	Željko	zemljopis i povijest
Čičin	Lili	gospodarstvo, kemija i prirodopis
Dolenec	Vera	crtanje (honorarno)
Flajšer	Franjo	tjelesni odgoj (honorarno)
Gišćerić-Gomor (?)	Emina	hrvatski jezik
Grubišić	Marko	matematika i fizika
Horvat	Alfred	tjelesni odgoj (honorarno)
Kurčević	Ivo	filozofija i psihologija
Kurčević	Tanja	muzika i njemački jezik
Lajtman	Juraj	povijest, osnove drž. i društ. poretka fnrj
Novak	Đuro	hrvatski jezik (samo mjesec dana)
Petrović	Ivan	predvojnička obuka (honorarno)
Pletenac	Vladimir	pedagoška grupa predmeta
Ranogajec	Josip	pedagoška grupa predmeta
Rupnik	Karla	njemački i francuski jezik
Šarinić-Horvat	Marija	direktor
Štefić	Rudolf	pedagoška grupa predmeta
Štriga	Rujana	muzika

U ljetopisima se u razdoblju od 1947./48. do 1954./55. spominju još sljedeći nastavnici, no nije bilo moguće utvrditi kada su stupili na dužnost, ni koliko dugo su radili na školi:

- prof. Ivo Šimičević (šk. g. 47/48; str. 29)
- odgojitelj Zvonko Dvorščak (šk. g. 47/48; str. 33)
- odgojitelj Milica Momčilović (šk. g. 47/48; str. 33)
- prof. Jelica Suhanek (šk. g. 48/49; str. 51; razrednica I. c razreda – najbolji kolektiv u školi)

⁹³ *Spomenica*, 109.

⁹⁴ *Spomenica*, str. 109

⁹⁵ Brun Julije već je radio na Učiteljskoj školi u Čakovcu (1933. – 1941.) kao profesor.

- prof. Branka Oklješa (šk. g. 48/49; str. 45)
- prof. Nikola Kraljić (šk. g. 48/49; str. 47)
- nastavnik Marijan Kolarić (šk. g. 49/50; str. 55)
- prof. Ruža Bajurin (šk. g. 1950/51; str. 65)
- prof. Marija Palčak (šk. g. 1951/52; str. 71)
- prof. Ida Liro (?) (šk. g. 1952/53; str. 77)
- prof. Jurčić (šk. g. 1952/53; str. 81)
- nastavnik Drago Kovačević (šk. g. 1952/53; str. 81)
- Josip Ranogajec, (šk. g. 1953/54; str. 91)
- Kuvačić (šk. g. 1953/54; str. 93)
- nastavnica Ivka Topić (šk. g. 1953/54; str. 93)

U tjedniku *Međimurje* spominje se prof. Jadrašić kao voditelj mandolinskog zbora (šk. g. 1954./55.)⁹⁶

Školska godina započela je s 321 učenikom u 10 odjeljenja: I., II., IVa, b, c, Va, b, c, d, e.⁹⁷ Izuzetno veliki broj odjeljenja posljedica je prelaska učiteljskih razreda iz Varaždina u Čakovec, a III. razred nije postojao (zbog neupisivanja u prvi razred prije tri godine).⁹⁸

Vježbaonica koja je desetljećima djelovala u okviru Učiteljske škole postala je samostalna ustanova pod nazivom II. osmogodišnja škola,⁹⁹ no ona je i dalje nastavila služiti kao vježbaonica za učenike Učiteljske škole.

Na Učiteljskoj školi u ovoj su školskoj godini djelovale sljedeće grupe (slobodnih aktivnosti): folklorna, marksistička, literarna, dramska, knjižničarska, tamburaška, za njemački jezik, zbor, kazalište lutaka i omladinsko sveučilište.¹⁰⁰ Ljetopis naročito prati rad omladinskog sveučilišta i popisana su sva predavanja koje je ovo »sveučilište« priredilo.

Zanimljivo je da *Međimurje* u svom broju od 15. 10. 1955. navodi nešto drugačiji popis grupa: folklorna, marksistička, dramska i tamburaška su iste kao u *Spomenici*, uopće se ne spominju literarna, knjižničarska, grupa za njemački jezik i zbor, ali se dodatno navode recitatorska i grupa zborovođa.¹⁰¹ OKUD »Martin Puštek«, u čijem okviru su grupe slobodnih aktivnosti djelovale, održao je program na svečanosti povodom Dana pobjede.¹⁰²

Međimurje u broju od 1. 11. 1955. spominje i modelarstvo, s time da se navodi da je u čakovečkom Aero-klubu donijet zaključak da se modelarstvo treba organizirati u obje osmogodišnje osnovne škole u Čakovcu, u Učiteljskoj školi, te da treba osnovati centre za modelarstvo u Kotoribi, Murskom Središću, Prelogu i Pribislavcu jer »u tim mjestima vlada veliki interes za modelarstvo«.¹⁰³ U vijesti iz Aero-kluba objavljenoj 20. 6. 1956. doznajemo da je održan padobranski tečaj za početnike te da je najbolja u teorijskom dijelu bila Vilma Puž, učenica Učiteljske škole. Nagrada se sastojala od stvarnih padobranskih skokova koji će se provesti čim stignu učeničke dozvole od Uprave civilnog zrakoplovstva iz Beograda.¹⁰⁴

Međimurje u broju od 29. 2. 1956. predstavlja organizaciju nazvanu Ferijalni savez. Prema novinaru »D.J.«, ova je organizacija postojala samo na Učiteljskoj školi i Srednjoj ekonomskoj škole (i još u Kotoribi), no koncem protekle godine započela je široka aktivnost na popularizaciji saveza, tako da u *Međimurju* već postoji 17 družina s oko 240 članova. Cilj Ferijalnog saveza bio je da »omladini pruči mogućnost aktivnog odmora, da pruži svestranu mogućnost da što bolje upozna svoju zemlju, njene

⁹⁶ *Međimurje*, 58, 15. 10. 1954., str. 3

⁹⁷ *Spomenica*, 109.

⁹⁸ U ljetopisu za prethodnu školsku godinu o tome ne stoji ništa.

⁹⁹ *Spomenica*, 109.

¹⁰⁰ *Spomenica*, 111.

¹⁰¹ *Međimurje*, 82, 15. 10. 1955., str. 3

¹⁰² *Međimurje*, 104, 16. 5. 1956., str. 1

¹⁰³ *Međimurje*, 83, 1. 11. 1955., str. 4

¹⁰⁴ *Međimurje*, 109, 20. 6. 1956., str. 4

prirodne ljepote i bogatstva, njene kulturne i historijske znamenitosti i dostignuća naše socijalističke izgradnje.«¹⁰⁵

Prema *Spomenici*, za učenice petih razreda organiziran je od 10. do 16. listopada tečaj za njegu dojenčadi¹⁰⁶, 20. studenoga održan je sastanak Zajednice doma i škole (ona se u poslijeratnom razdoblju po prvi puta spominje),¹⁰⁷ ali nisu navedeni nikakvi razlozi ili rezultati. 16. ožujka 1956. započela je s radom školska kuhinja.¹⁰⁸

Ovaj posljednji ljetopis donosi i znatno detaljnije podatke o uspjehu učenika. Na kraju I. polugodišta pozitivno je ocijenjeno 122 učenika, a negativno čak 192. Odličan je imao 4 učenika, vrlo dobar 42, dobar 118, a dovoljan 28. Jedan učenik ostao je neocijenjen.¹⁰⁹

Nakon III. informativne sjednice 19. travnja 1956. od 319 učenika njih čak 169 bilo je negativno ocijenjeno.¹¹⁰

23. svibnja 1956. održana je klasifikacijska sjednica za pete razrede – od 149 učenika ponavlja 9, a 21 je upućen na popravak¹¹¹; nije navedeno kakve su rezultate postigli učenici prvih i drugih razreda.

Od 18. do 25. lipnja trajali su učiteljski diplomski ispiti. Od 117 kandidata (redovnih, uz 7 »ostalih«) pozitivno je ocijenjeno 89 učenika, 31 je upućen na popravni ispit, a 4 ih je palo godinu.¹¹²

Broj ekskurzija i u ovoj je školskoj godini bilo malen. II. razredi posjetili su naftonosna polja u D. Lendavi i Peteševcu 1. lipnja 1956., a IV. a, b i c išli su 8. lipnja u Ptuj.¹¹³ Nije zabilježena ni jedna pedagoška ekskurzija kojih je proteklih godina bilo po nekoliko.

Rad Narodne omladine tjednik *Međimurje* prati kroz tri članka: 8. 1. 1956. objavljeno je da je na II. konferenciji NO općine Čakovec istaknut slab rezultat učenika srednjih škola na I. polugodištu, te je posebno iznijet primjer Učiteljske škole na kojoj je pozitivno bilo ocijenjeno samo 52% učenika. Organizaciji Narodne omladine zamjereno je što se pitanje uspjeha učenika uopće ne pokreće.¹¹⁴ 4. 4. 1956. objavljeno je da se rad po radnim grupama uspješno provodi u Učiteljskoj i Srednjoj ekonomskoj školi.¹¹⁵ Članak od 6. 6. 1956. navodi da je nedavno održana XII. Konferencija omladine Učiteljske škole; pohvaljen je rad grupa, naročito pjevački zbor, a uspjeh u učenju donekle je popravljen u II. polugodištu; konferencija je konstatairala da je uzrok tome »kampanjsko učenje«.¹¹⁶

U broju od 15. 2. 1956. objavljen je nekrolog dr. Vatroslavu Vogrinu koji je iznenadno umro deset dana ranije; dr. Vogrin radio bio je »najomiljeliji profesor Učiteljske škole i njegovi ga se učenici sjećaju kao čovjeka koji je volio i razumio mladog čovjeka i kao odličnog stručnjaka.«¹¹⁷ Na Učiteljskoj je školi predavao u međuratnom razdoblju, od 1923. do 1933.¹¹⁸

¹⁰⁵ *Međimurje*, 93, 29. 2. 1956., str. 4

¹⁰⁶ *Spomenica*, 111

¹⁰⁷ Zajednica doma i škole formirana je 30. svibnja 1934. s glavnom zadaćom da se brine o prehrani siromašnih učenika (*Izveštaj*, 1934, 24). 7. listopada 1934. osnovana je još i Zajednica doma i škole Državne narodne škole – Vježbaonice Državne učiteljske škole u Čakovcu (*Izveštaj*, 1935, 14). Prema napisima u Izveštaju za šk. g. 1934./35. Zajednica doma i škole pri Učiteljskoj školi u Čakovcu naročitu je djelatnost razvila »u pravcu da olakša materijalne teškoće školske omladine i da vrijednim i zaslužnim, a siromašnim učenicima omogući školovanje. Većina učenika I. razreda mogla je da nastavi školovanje u ovoj školi samo uz obilatu pomoć Zajednice« (Isto., 40). Opširnije vidi u: Krunoslav MIKULAN (2019), »Učiteljska škola u Čakovcu u svjetlu školskih izvještaja 1918./1919. – 1939./1940.«, u: Legac, Vladimir i Mikulan, Krunoslav (ur.), *100/140 (100 godina nastave na hrvatskom jeziku i 140 godina od osnutka Učiteljske škole u Čakovcu)*, Zagreb/Čakovec: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

¹⁰⁸ *Spomenica*, 113

¹⁰⁹ *Spomenica*, str. 113

¹¹⁰ Isto.

¹¹¹ *Spomenica*, str. 115

¹¹² Isto.

¹¹³ Isto.

¹¹⁴ *Međimurje*, 90, 8. 1. 1956., str. 2

¹¹⁵ *Međimurje*, 98, 4. 4. 1956., str. 1

¹¹⁶ *Međimurje*, 107, 6. 6. 1956., str. 3

¹¹⁷ *Međimurje*, 91, 15. 2. 1956., str. 2

¹¹⁸ *Mikulan*, 2019., str. 58

O budućnosti Učiteljske škole *Međimurje* govori malo. Članak o problemima školstva od 22. 2. 1956. kaže tek da se škola »nalazi u reformi i njezinoj perspektivi u Čakovcu još se nešto određeno ne može reći«, ¹¹⁹ a 29. 2. ponavlja se da se predlaže ukidanje današnjih učiteljskih škola, jer one osposobljavaju učitelje samo za niže razrede, dok nastavnike za više razrede osposobljavaju više pedagoške škole i tih nastavnika nedostaje. ¹²⁰

Varaždinske vijesti ove su školske godine ponovno objavile niz vijesti u kojima se spominje Učiteljska škola u Čakovcu, ali samo ako su one bile na neki način povezane s područjem Varaždina. U broju od 19. 4. 1956. govori se da je na sastanku udruženja učitelja i nastavnika općine Ivanec donijet zajednički stav »Da sadašnja petogodišnja učiteljska škola ne može spremati učitelje, koji bi mogli odgovoriti zadacima, koji se danas pred njih postavljaju, već bi se školovanje budućih učitelja trebalo provoditi putem trogodišnje pedagoške akademije.« ¹²¹

U broju od 24. 5. 1956. govori se o radu izviđačke organizacije, ponovno u Ivancu, koja djeluje već gotovo godinu dana. Navodi se da su za taj rad zaslužni đaci-putnici Učiteljske škole u Čakovcu. ¹²²

Varaždinske vijesti posvećuju nekoliko članaka radnim akcijama, što je tjednik *Međimurje* potpuno preskočio. U ljeto 1956. radilo se na uređenju Varaždin Brega. 4. 7. 1956. objavljeno je da su brigadu koja je do tada djelovala smijenili brigadiri varaždinskih gimnazija, Učiteljske škole u Čakovcu i omladinci iz Ludbrega, te da će raditi 15 dana. ¹²³ Već u idućem broju objavljena je opsežnija reportaža te se kaže da se radi o tri brigade, da brigada učenika Učiteljske škole broji 75 brigadiru; za komandanta čakovečke brigade izabran je Stjepan Vincek; u čakovečkoj brigadi izabrana su i tri komandira četa. Najbolji komandiri četa bili su komandiri prvih četa svih triju brigada – u čakovečkoj brigadi to je bio Marijan Velina. Nadalje, istaknuto je da »Čakovečka brigada ima svojih specifičnosti: to je »ženska brigada«. Od 75 brigadirki ima 70 posto djevojaka, koje ipak ne dozvoljavaju da po radnom efektu zaostanu iza muškaraca. Najbolje brigadirke su Barića i Katica Kelemen i Štefica Srpak. Posebno se ističu brigadiri Čakovečke brigade Franjo Panić i Drago Dominić.« ¹²⁴ U vijesti objavljenoj dva tjedna kasnije, kaže se da su dva jezera već završena, napunjena vodom i poribljena, a da su se gore spominjane brigade vratile kući, a zamijenile su ih brigade iz Varaždinskih Toplica, Novoga Marofa i Vinice. ¹²⁵

Posljednja vijest objavljena je u *Varaždinskim vijestima* od 30. 8. 1956. Savjet za školstvo Narodnog odbora općine Varaždin raspravljao je o prevelikom broju učenika u novoj mješovitoj varaždinskoj gimnaziji. Stoga je zaključeno da će se predložiti Učiteljskoj školi da ne prima varaždinske učenike u I. razred, te da varaždinska gimnazija ne prima čakovečke učenike. Time bi se varaždinska gimnazija rasteretila velikog broja učenika koji su dolazili iz Čakovca. ¹²⁶

Posljednja vijest objavljena u *Međimurju* za školsku godinu 1955./56. objavljena je 29. 8. 1956: Učiteljska škola u Čakovcu i dalje upisuje redovite učenike prema starom programu, dakle, ne ukida se. Ipak, nepotpisani novinar ističe da »ne dolazi u obzir, da se u školu upisuju učenici, koji namjeravaju dobiti gimnazijsko obrazovanje« te da se takvi učenici i nadalje trebaju upisivati u gimnaziju u Varaždinu. ¹²⁷

8. ZAKLJUČAK

Analizirani izvori, iako nepotpuni i bez obzira na niz istaknutih nedostataka, omogućavaju nam da pratimo razvoj i djelovanje škole nakon 2. svjetskog rata u novim društvenim i političkim okolnostima. Zbog nedostatka i nedostupnosti drugih izvora, temelj istraživanja bili su *Spomenica* Učiteljske škole u

¹¹⁹ *Međimurje*, 92, 22. 2. 1956., str. 2

¹²⁰ *Međimurje*, 93, 29. 2. 1956., str. 3

¹²¹ *Varaždinske vijesti*, 529, 19. 4. 1956., str. 3

¹²² *Varaždinske vijesti*, 534, 24. 5. 1956. str. 3

¹²³ *Varaždinske vijesti*, 540, 4. 7. 1956., str. 2

¹²⁴ *Varaždinske vijesti*, 541, 12. 7. 1956., str. 2

¹²⁵ *Varaždinske vijesti*, 543, 26. 7. 1956., str. 3

¹²⁶ *Varaždinske vijesti*, 548, 30. 8. 1956., str. 2

¹²⁷ *Međimurje*, 119, 29. 8. 1956., str. 2

Čakovcu koja se čuva u arhivu Učiteljskog fakulteta u Zagrebu – Odsjeka u Čakovcu te tjednici *Varaždinske vijesti* i *Međimurje* koji su s jedne strane prilično nekonzistentno pratili događaje u školi, ali su s druge strane svoju pozornost ponekad posvećivali nekim temama i znatno ih temeljnije obrađivali nego sama *Spomenica*.

Ljetopisi u *Spomenici* najčešće suhoparno nabrajaju događaje po datumima, ali pri tome ne daju nikakav društveni, politički ili kulturni kontekst, pa je iz njih teško stvoriti smislenu cjelinu. Naročito upada u oči da se ne spominju brojni pokušaji ukidanja Učiteljske škole i njeno premještanje u Varaždin, čemu novine ipak posvećuju pozornost i navode razloge za i protiv ukidanja, odnosno premještanja.

Zapisi u *Spomenici* spominju niz organizacija koje su nastajale i djelovale u okviru škole, ali nikada se ne objašnjava zašto su ukinute ili preoblikovane; aktivnosti nekih od njih kao da su zamrle same od sebe, što je mogla biti posljedica formalizma u radu, ali i financijskih poteškoća, o čemu *Spomenica* uopće ne govori; i u ovome slučaju novine su znatno detaljnije opisivale stanje u školi te su redovito objavljivale kritički intonirane članke o neradu pojedinih organizacija, što nam govori do 1950-tih dolazi barem do djelomične demokratizacije medija, odnosno novina, koje više nisu morale strogo slijediti smjernice Komunističke partije i smjele su ukazivati na probleme u radu školskih organizacija. Slično je i s vijestima s radnih akcija – novine redovito donose reportaže i intervju s radilišta, dok ih *Spomenica* tek spominje.

Spomenica donosi samo jedan popis nastavnčkog kadra, i to za šk. g. i 1955./56., te na početku školske godine bilježi promjene na direktorskom mjestu (ukoliko je do promjene došlo); u ostalim školskim godinama tek se sporadično spominju neki nastavnici, bez informacija o tome kad su stupili na dužnost. Uočavamo česte organizacijske promjene školskih organizacija, kako u grupama slobodnih aktivnosti, tako i u djelovanju sportskih društava; naročito u oči upada slab rad sportskoga društva »Partizan«, pri čemu se čini da su uzroci bili osobne naravi, odnosno loš rad izabranog rukovodstva.

Politička indoktrinacija učenika u socijalističkom duhu nastavljena je i u prvoj polovici 1950-tih godina, poglavito kroz djelovanje Narodne omladine (Saveza pionira u Vježbaonici) i kroz radne akcije, ali sada se češće spominje i predvojnička obuka (osnovana 1948. godine) kao naročiti oblik organiziranja omladine za oružani otpor od potencijalnoga napada bilo SSSR-a ili SAD-a i njihovih saveznika. Nastavljeno je organiziranje priredaba, recitacija, koncerata, predstava i inih manifestacija u čast druga Tita i ostalih prvaka socijalističke Jugoslavije; dakako, manifestacije u čast Staljina i SSSR-a ukinute su zbog sukoba Tita i Staljina 1948. godine.

U sklopu radnih brigada (imenom se spominje brigada »Mladi učitelj«) učenici su radili na Varaždin Bregu, u Vinodolu, na pruzi Doboj-Sarajevo i na pruzi Brčko-Banovići. Tijekom radnih akcija organizirana su natjecanja između pojedinih četa, proglašavani su najbolji omladinci (tzv. udarnici), sudionici akcija osmišljavali su predstave i recitacije u čast druga Tita i Komunističke partije. Ovako organiziran besplatan rad imao je dvojaku funkciju: ekonomsku (izgradnja niza infrastrukturnih objekata) i društveno-političku (razvoj socijalističke svijesti mladeži). Poticao se i sport te su učenici redovito sudjelovali na svim lokalnim natjecanjima. Obje teme posebice su pratile novine.

Učiteljska škola u Čakovcu nastavila je djelovati sve do 1963. godine, a 1961. upisani su prvi studenti u novoutemeljenu Pedagošku akademiju koja je preuzela zgrade i nastavnike od Učiteljske škole i djelovala do 1981. godine kada je pripojena Filozofskom fakultetu u Zagrebu kao posebni Odsjek za predškolski odgoj i razrednu nastavu; godine 1997. Odsjek se pretvara u samostalnu četverogodišnju Visoku učiteljsku školu u Čakovcu, a godine 2007. dolazi do novoga preustroja te škola postaje Odsjek Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

IZVORI

1. *Državna učiteljska škola u Čakovcu. Izvještaj za školsku 1932/33 godinu.* Godina XVI – knjiga 7, Čakovec 1934.
2. *Državna učiteljska škola u Čakovcu. Izvještaj za školsku 1934/35 godinu.* Godina XVII – knjiga 8, Čakovec 1935. *Međimurje*, Čakovec 1952. – 1956.
3. *Spomenica (Državne) Učiteljske škole u Čakovcu*, zbirka zapisa pisaćim strojem ili rukom, uz fotografije i isječke iz novina, od šk. g. 1945./46. do 1955./56. (Arhiv Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek u Čakovcu)
4. *Učiteljska škola u Čakovcu. Izvještaj za školsku godinu 1938-39.* Godina XXI – knjiga 12, Čakovec 1939.
5. *Varaždinske vijesti*, Varaždin 1950. – 1956.

SEKUNDARNA LITERATURA

1. Klára GRÁBERNÉ BŐSZE i Károly LÉCES, A magyarországi iskolai értesítők bibliográfiája 1850/51 - 1948/49. 1. kötet (Abaújszántó-Csurgó). *A magyar neveléstörténet forrásai VIII.* Budapest: Országos pedagógiai könyvtár és múzeum, 1996.
2. Krunoslav MIKULAN, *Godišnja izvješća Učiteljske škole u Čakovcu 1919. – 1940.* Zagreb-Čakovec: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019.
3. Krunoslav MIKULAN, *Učiteljska škola u Čakovcu u svjetlu Spomenice (knjige ljetopisa) 1945. – 1956.* *Hrvatski sjever*, XIV, 53, str. 41-68, Čakovec 2019.
4. Krunoslav MIKULAN, *Učiteljska škola u Čakovcu u svjetlu školskih izvještaja 1918./1919. – 1939./1940.*, u: Legac, Vladimir i Mikulan, Krunoslav (ur.), *100/140 (100 godina nastave na hrvatskom jeziku i 140 godina od osnutka Učiteljske škole u Čakovcu)*, Zagreb/Čakovec: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
5. Stjepan OVČAR: *Povijesni pregled izobrazbe učitelja u Čakovcu.* U: Legac i Mikulan (ur.), *100/140 – 100 godina nastave na hrvatskom jeziku i 140 godina od osnutka Učiteljske škole u Čakovcu*, Čakovec, 2019.
6. Magdalena VRBANEĆ, *Ideološki okvir djelovanja Učiteljske škole u Čakovcu u razdoblju Kraljevine SHS/ Jugoslavije*, u: V. LEGAC i K. MIKULAN (ur.): *100/140 – 100 godina nastave na hrvatskom jeziku i 140 godina postojanja Učiteljske škole u Čakovcu*, Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019.

SUMMARY

The paper shows the history and activities of the Teachers' School in Čakovec in the period from the school year 1950/51 to 1955/56, based on a comparison of records from the so-called Memorial of the Teacher's School in Čakovec (collection of handwritten and typewritten notes, as well as photographs and newspaper clippings) and articles published in the same period in the *Varaždinske vijesti* and *Međimurje* weekly newspapers. In the above mentioned period, the political indoctrination of students continued through the school program, cultural, political and sports organizations that were founded at the school and through youth labour brigades. Newspapers pay much more attention to the results of sports competitions, and describe the work of labour brigades in much more detail than before; it is also evident that journalists are more critical of the poor state of youth organizations whose work has died down in some periods, even though they were supposed to represent the basis of indoctrination in the socialist spirit. On the other hand, the records in the Memorial increasingly take the form of entries that never show the state of the school in a social and cultural context.